

Comparative Evaluation of Mental Health in Female Internet Addict or Non-addict High School Students in Dezful

Shadvar L¹, Pasha R^{1*}

¹Department of humanities, College of psychology, Ahwaz Branch, Islamic Azad University, Ahwaz, Iran

Abstract

Introduction: Inappropriate usage of technology, particularly Internet, can affect individuals' physical and mental health and behavior. Therefore, this study aimed to examine mental health of female Internet-addict or non-addict high school students in Dezful in 2014.

Methods: This causal-comparative, cross-sectional study was conducted on all female high school students in Dezful in the academic year 2013-2014. In this study, 250 students were selected through multistage random sampling. After collecting the questionnaires, 216 questionnaires were selected for analysis. The study data were collected using Goldberg's General Health Questionnaire (GHQ-28) and Young's Internet Addiction Questionnaire (IAT). The data were entered into the SPSS statistical software (v. 18) and were analyzed using descriptive statistics, multivariate analysis of variance (MANOVA), and Scheffe post hoc test.

Results: The results showed that 28.8% and 3.8% of the students were addicted to Internet moderately and severely, respectively. In addition, 7.5% of the participants were prone to Internet addiction. A significant relationship was found between Internet addiction and physical symptoms ($F=3.32$, $P=0.02$) and anxiety ($F=6.28$, $P=0.0001$). Besides, the results of MANOVA revealed a significant difference between the Internet addicts and non-addicts regarding mental health ($F=6.11$, $P=0.03$) and Internet-addicts had lower mental health levels.

Conclusion: According to the results, mental health was at risk among the girls with different degrees of Internet addiction and they were susceptible to social dysfunction, anxiety, and depression. Thus, the authorities are recommended to pay special attention to this group of population.

Keywords: Mental health, Internet addiction, Students

Sadra Med Sci J 2015; 3(2):119-130

Received: Aug. 6th, 2014

Accepted: Mar. 13th, 2015

* Corresponding Author: **Pasha R.** Department of humanities, College of psychology, Ahwaz Branch, Islamic Azad University, Ahwaz, Iran, g.rpasha@yahoo.com

مجله علوم پزشکی صدرا

دوره ۳، شماره ۲، بهار ۱۳۹۴، صفحات ۱۱۹ تا ۱۳۰

تاریخ پذیرش: ۹۳/۱۲/۲۲ تاریخ دریافت: ۹۳/۰۵/۱۵

مقاله پژوهشی
(Original Article)

بررسی مقایسه‌ای سلامت روان در دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه معناد و غیر معناد به اینترنت در شهرستان دزفول

لیلا شادور^۱، رضا پاشا^{۱*}^۱دانشکده علوم انسانی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی اهواز، اهواز، ایران

چکیده

مقدمه: از آنجا که استفاده نامناسب از تکنولوژی بخصوص اینترنت می‌تواند بر سلامت روان و جسم، رفتار و کردار انسان تاثیر نامناسبی بگذارد، هدف از پژوهش حاضر، بررسی سلامت روان بین دانش‌آموزان دختر معناد و غیر معناد به اینترنت مقطع متوسطه شهر دزفول در سال ۱۳۹۳ بود.

مواد و روش: مطالعه مقطعی حاضر از نوع علی-مقایسه‌ای بود که بر روی کلیه دانش‌آموزان دختر دبیرستانی شهر دزفول در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ انجام شد. ۲۵۰ نفر از دانش‌آموزان به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. بعد از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، تجزیه و تحلیل بر روی ۲۱۶ پرسشنامه صورت گرفت. ابزار سنجش در این پژوهش آزمون‌های سلامت عمومی گلدبرگ (GHQ-۲۸) و اعتیاد به اینترنت یانگ (IAT) بود. جهت تجزیه و تحلیل نیز با استفاده از نرم افزار SPSS 18 از روش‌های آماری توصیفی، تحلیل واریانس چند متغیری و آزمون تعقیبی شفه استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که ۲۸/۸ و ۳/۸ درصد از دانش‌آموزان در سطح متوسط و شدید به اینترنت اعتیاد داشتند. ۷/۵ درصد مستعد اعتیاد به اینترنت بودند. بین اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان و نشانگان جسمی ($F=۳/۳۲, P=۰/۰۲$) و اضطراب ($F=۶/۲۸, P=۰/۰۰۰۱$) از ابعاد سلامت روان ارتباط وجود داشت. همچنین نتایج آزمون مانوا نشان داد که بین دانش‌آموزان دختر معناد به اینترنت و عادی از لحاظ سلامت روان تفاوت معنی‌دار وجود داشت ($F=۶/۱۱, P=۰/۰۳$) و دانش‌آموزان دختر معناد به اینترنت سطح سلامت روانی پایین‌تری داشتند.

بحث و نتیجه‌گیری: باتوجه به نتایج بدست آمده، سلامت روانی دخترانی که درجات مختلفی از اعتیاد به اینترنت را دارند در خطر بیشتری است که به ترتیب مستعد اختلال در عملکرد اجتماعی، اضطراب و افسردگی می‌باشند پس توجه ویژه مسئولین به این گروه ضروری است.

واژگان کلیدی: سلامت روان، اعتیاد به اینترنت، دانش‌آموزان

* نویسنده مسئول: رضا پاشا، دانشکده علوم انسانی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی اهواز، اهواز، ایران، g.rpasha@yahoo.com

مقدمه

یکی از محورهای ارزیابی سلامتی جوامع مختلف، بهداشت روانی آن جامعه است. سلامت روانی نقش مهمی در تضمین پویایی و کارآمدی هر جامعه ایفا می‌کند (۱).

سلامت روان کیفیت از زندگی است که تعریف آن مشکل و اندازه‌گیری واقعی آن تقریباً غیر ممکن است. محققان تعاریف متعددی از این مفهوم ارائه داده‌اند، هر چند تقریباً همه آنها موضوع مشترکی دارند و آن «مسئولیت در قبال خود و انتخاب سبک زندگی سالم» است (۲). دوران نوجوانی مقطع بسیار حساسی از زندگی است که در آن هر فردی با تغییرات گسترده شناختی و ساختاری روبه‌رواست. بطوری که از این دوران به عنوان دوران بحران، طوفان، استرس، دوره زایش دوباره، هویت‌طلبی و جز آن یاد کرده‌اند، با این حال غالباً نوجوانی را دوره سلامتی می‌پندارند و این قشر از جامعه با همین پیش فرض از خدمات مراقبتی پیشگیری بی‌بهره مانده‌اند (۴). مطالعات نشان داده است که در سال‌های اخیر مشکلات عاطفی و روانی در میان دانش‌آموزان روند صعودی نگران‌کننده‌ای داشته تا جایی که پدیده‌های نابهنجاری نظیر خودکشی، اعتیاد، بزهکاری، ترک تحصیل و افت تحصیلی و ... به صورت موانع جدید، پیشرفت دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار داده است (۵).

یکی از عوامل تأثیرگذار بر سلامت روان استفاده نامناسب از تکنولوژی می‌باشد. یکی از نگرانی‌های مشترک والدین در همه جوامع نحوه استفاده دانش‌آموزان‌شان از اینترنت است. استفاده از اینترنت حتی می‌تواند آثار و پیامدهای منفی بر رفتارهای جوانان و نوجوانان داشته باشد، اما این تأثیرها نیز به درستی و با روش‌های علمی در ایران مورد بررسی قرار نگرفته است. تحقیقات نشان می‌دهد که استفاده زیاد از اینترنت با پیوند ضعیف اجتماعی مرتبط است. کاربرانی که از اینترنت کم‌تر استفاده می‌کنند، به طور قابل ملاحظه‌ای با مادر و دوستان‌شان ارتباط بیش‌تری دارند. رشد چشم‌گیر استفاده از اینترنت غیرقابل کتمان است. رشد گسترده اینترنت و تفاوت در جنبه‌های

گونگون اینترنت در بین گروه‌های جمعیت‌شناختی، موضوع جالب توجه پژوهش‌های اخیر بوده است. امروزه پژوهش‌گران تعابیر مختلفی را از جمله اعتیاد اینترنتی، وابستگی اینترنت، اعتیاد تکنولوژیکی، کاربرد مشکل‌ساز اینترنت، آسیب‌شناسی کاربرد اینترنت، اختلال اعتیاد اینترنت به کار می‌برند و مطالعات گسترده‌ای در این زمینه در حال انجام است (۶). گلدبرگ اختلال اعتیاد به اینترنت را نوعی اختلال رفتاری می‌داند که به عنوان مکانیسم مواجهه مورد استفاده قرار می‌گیرد و از معیارهای وابستگی به مواد DSM-5, Diagnostic and Statistical Manual- (۱۹۹۵) گرفته شده است (۷).

استفاده کنترل نشده از اینترنت به‌ویژه وقتی با دیگر فناوری‌ها از قبیل تلویزیون همراه باشد دانش‌آموز را در معرض خطر اثرات مضر آن بر تکامل فیزیکی، اجتماعی و روانی قرار می‌دهد که از آن‌ها می‌توان به مشکلات بینایی، صدمات سیستم اسکلتی، چاقی، اثر بر مهارت‌های اجتماعی، مشکلات ارتباطی در خانواده و اعتیاد الکترونیکی اشاره کرد. در صورتی که استفاده صحیح از اینترنت اثرات مثبتی دارد. با رعایت نکاتی هنگام استفاده از اینترنت می‌توان مطمئن شد که استفاده از اینترنت زندگی دانش‌آموزان را در حال و آینده بهبود می‌بخشد.

از آنجایی که اینترنت در همه جای زندگی حاضر است، مهم است که بفهمیم چگونه این تکنولوژی می‌تواند رشد و تکامل دانش‌آموزان را بهبود بخشد یا منحرف کند (۸). تحقیقات جدید دانشمندان پرده از تأثیرات مخرب استفاده افراطی از اینترنت بر روی ساختار مغزی نوجوانان برداشته است. به گفته محققان نوجوانانی که در استفاده از اینترنت افراط می‌کنند، دچار اختلال تحلیل ماده‌ی خاکستری مغز می‌شوند، اختلالی که روز به روز به صورت پنهانی در حال گسترده شدن است. این اختلال می‌تواند بر روی تمرکز و حافظه افراد تأثیر نامطلوبی به جا بگذارد، هم‌چنین قدرت تصمیم‌گیری و تعیین هدف برای زندگی نیز در افراد دچار اختلال خواهد شد. تحلیل بافت خاکستری مغز هم‌چنین می‌تواند با کاهش توانایی کاربران در جلوگیری از بروز

پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده گردید که از بین تمامی دبیرستان‌های دوره دوم چند مدرسه و از آن مدارس چند کلاس انتخاب شد و از بین کلاس‌ها چند نفر دانش آموز بطور تصادفی انتخاب شدند. بر اساس جدول مورگان، ۲۵۰ نفر به عنوان اعضای نمونه انتخاب گردید که به دلیل تکمیل ناقص و یا عدم ارجاع پرسشنامه‌ها، عملیات آماری روی ۲۱۶ پرسشنامه صورت گرفت. حجم نمونه با توجه به جدول مورگان به دست آمده بود.

جهت اندازه‌گیری اطلاعات از آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT, internet addiction test) یانگ استفاده شد. این آزمون توسط یانگ (۱۱)۱۹۹۶ برای سنجش اعتیاد به اینترنت تهیه شده است، که در ایران توسط اورنگ به فارسی ترجمه و مورد استفاده قرار گرفت. این آزمون یک ابزار مداد و کاغذی است که دارای ۲۰ سؤال می‌باشد که هر سؤال دارای سه گزینه: هرگز یا بندرت، بعضی اوقات و بیشتر اوقات یا بطور مرتب می‌باشد که به گزینه اول صفر امتیاز، به گزینه دوم یک امتیاز و به گزینه سوم، دو امتیاز تعلق می‌گیرد. نمره ۰-۱۴ بیانگر این است که فرد به اینترنت اعتیاد ندارد، نمره ۱۵-۱۹ بیانگر این است که فرد مستعد معتاد شدن می‌باشد، نمره ۲۰-۲۹ اعتیاد متوسط فرد را نشان می‌دهد و نمره ۳۰ و بالاتر اعتیاد شدید به اینترنت را نشان می‌دهد.

ویدیانتو (Vidianto) (۲۰۰۴) (۱۲) اعتبار و پایایی مقیاس سنجش اعتیاد به اینترنت یانگ را بررسی کرد. تجزیه و تحلیل آماری نشان داد ضریب همبستگی میان این درجه بندی و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت ۰/۸۹ بود. در تحقیق حاضر برای تعیین پایایی پرسشنامه اعتیاد به اینترنت از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که برای کل پرسشنامه عدد ۰/۹۱۱ به دست آمد که بیانگر ضریب پایایی مطلوب پرسشنامه یاد شده می‌باشد.

پرسشنامه دوم آزمون سلامت عمومی (GHQ, general health questionnaire) فرم ۲۸ سؤالی بود. این پرسشنامه توسط گلدبرگ و هیلر (Goldberg &

احساسات، در آن‌ها ناهنجاری‌های رفتاری به وجود بیاورد (۹). کاربری که بیش‌تر وقت خود را صرف استفاده از اینترنت می‌کند، در دراز مدت در سیستم عصبی و عواطف و احساساتش دچار مشکل خواهد شد. اشاره به این مورد که استفاده از اینترنت در کنار آثار مثبت، آثار مخربی را نیز دارد، باید خاطر نشان کرد: «اتصال به اینترنت برای دریافت اطلاعات اجتماعی، تخصصی و حرفه ای امر پسندیده‌ای محسوب می‌شود. استفاده‌ی غیراخلاقی و غیرعرف از اینترنت در میان کاربران اینترنت به‌خصوص نوجوانان و جوانان به علت ارضای کنجکاویشان است». گروهل (Groh ell) طی تحقیقاتی که در خصوص دلایل گرایش افراد به اینترنت و استفاده اعتیاد آلود به آن انجام داد، به این نتیجه رسید، افرادی که وقت زیادی را صرف استفاده از کامپیوتر می‌کنند کسانی هستند که در زندگی با مشکلاتی مواجه‌اند. در واقع این افراد چون رغبتی به برخورد با مشکلاتشان در زندگی ندارند و مایل نیستند که حتی با آن روبرو شوند به فعالیت اعتیاد آور در اینترنت می‌پردازند (۱۰). از طرفی با توجه به این که دوره نوجوانی دوره‌ای خاص و بحرانی است، این سؤال پیش می‌آید که آیا استفاده از اینترنت و اطلاعات بسیار گسترده آن بر اختلالات رفتاری دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد یا خیر؟ با توجه به نتایج تحقیقات و پژوهش‌های گذشته این تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال بود که چه تفاوتی از لحاظ سلامت روان بین دانش آموزان دختر معتاد به اینترنت و دانش آموزان دختر عادی وجود داشت؟

مواد و روش

این پژوهش توصیفی و تحلیلی از نوع علی-مقایسه‌ای بود. در این پژوهش محقق به دنبال مقایسه بین متغیر وابسته (سلامت روان) با متغیر مستقل (اعتیاد به اینترنت) در دختران نوجوان شهر دزفول بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دختران نوجوان مشغول به تحصیل در مقطع متوسطه دوره دوم در سال ۱۳۹۳ در شهر دزفول بود که تعداد آنها ۷۰۰ نفر بودند. برای انتخاب نمونه‌های تحت

روش اجرای مطالعه به این صورت بود که پس از کسب مجوزهای لازم از اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان و حراست آموزش و پرورش دزفول اعضای نمونه مشخص شدند و با هماهنگی مسئولین ذیربط، طبق برنامه ریزی قبلی، کارها صورت پذیرفت. محقق پس از حضور در دبیرستان‌ها و برقراری ارتباط و کاهش حساسیت آزمودنی‌ها راجع به پرسشنامه‌ها و دلایل انتخاب آنها در نمونه، توضیحات لازم راجع به نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها ارائه گردیده و آزمودنی‌ها اقدام به تکمیل پرسشنامه‌ها نموده‌اند. از آزمودنی‌ها خواسته شد اگر در تکمیل پرسشنامه‌ها با ابهامی مواجه شدند از پژوهشگر بخواهند توضیح بیشتری بدهد. در خاتمه از همکاری آزمودنی‌ها تقدیر و تشکر بعمل آمد.

پس از حضور محقق ابتدا برای افراد حاضر توضیحاتی درباره ضرورت انجام پژوهش صورت پذیرفت و به سوالات در ابتدا و حین پژوهش به طور کامل پاسخ داده می‌شد و فضایی آرام و بدون استرس برای شرکت‌کنندگان فراهم گردید. به دانش‌آموزان گفته شد که هیچگونه اجباری جهت شرکت در تحقیق وجود ندارد و داوطلبانه و با رضایت کامل در پژوهش شرکت نمودند، در ضمن به تمامی شرکت‌کنندگان اطمینان داده شده که اطلاعات این افراد مخفی نگه داشته خواهد شد و اصل رازداری در پژوهش رعایت شد. در ضمن شرکت‌کنندگان حین پژوهش جهت انصراف آزاد بودند.

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در این تحقیق از روش‌های آماری زیر استفاده شده است: روش‌های آماری توصیفی مانند محاسبه فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر، تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا)، آزمون تعقیبی شفه، روش آلفای کرونباخ جهت محاسبه ضرایب پایایی مورد استفاده قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از نرم‌افزار کامپیوتری "SPSS" نسخه هیجدهم استفاده شد. ضمناً برای کلیه فرضیه‌ها سطح معنی‌داری $\alpha=0/05$ در نظر گرفته شد.

Hiller (۱۹۹۷) (۱۳) ساخته شده است و سلامت عمومی آزمودنی‌ها را در چهار حیطه: نشانه‌های جسمانی، اضطراب و اختلال خواب، اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی بررسی می‌نماید. این پرسشنامه که حاوی ۲۸ پرسش و ۴ خرده مقیاس است و هر مقیاس ۷ پرسش دارد و از شناخته‌ترین ابزارهای غربالگری است به صورت ۶۰،۳۰،۲۸،۱۲ ماده طراحی شده است که در اینجا فرم ۲۸ ماده‌ای آن استفاده شد. از ۲۸ عبارت پرسشنامه موارد ۱ الی ۷ مربوط به مقیاس علائم جسمانی است، موارد ۸ الی ۱۴ علائم اضطرابی و اختلال خواب را بررسی کرده و موارد ۱۵ الی ۲۱ مربوط با ارزیابی علایم کارکرد اجتماعی است و نهایتاً موارد ۲۲ الی ۲۸ علائم افسردگی را می‌سنجد. برای جمع بندی نمرات به اصلاً نمره صفر، در حد معمول نمره ۱، بیش از حد معمول نمره ۲ و خیلی بیشتر از حد معمول نمره ۳ تعلق می‌گیرد. در نتیجه حداقل و حداکثر نمره از صفر تا ۸۴ در نوسان است. در هر مقیاس از نمره ۶ و در مجموع از نمره ۲۲ به بالا بیانگر علائم مرضی است به عبارت دیگر در این پرسشنامه نمره پایین‌تر حاکی از بهداشت عمومی یا روان بهتر است و به هر یک از حیطه‌های چهارگانه این پرسشنامه یک نمره و به کل آن نیز یک نمره تعلق می‌گیرد و لذا از این مقیاس ۵ نمره جداگانه بدست می‌آید (۱۴).

حقیقی و همکاران (۱۳۸۷) ضریب اعتبار آزمون سلامت عمومی را با استفاده از نمره کل فهرست تجدید نظر شده علائم روانی (SCL90-R)، برای چهار خرده مقیاس (۰/۸۶-۰/۸۵-۰/۷۲-۰/۸۲) به دست آوردند که در سطح $P<0/001$ معنی‌دار می‌باشد (۱۵). ولی زاده (۱۳۸۴) برای تعیین پایایی این پرسشنامه از دو روش آلفای کرونباخ و تصنیف استفاده کرد که برای کل مقیاس به ترتیب ضرایب ۰/۹۶ و ۰/۹۴ بدست آمد (۱۶). در تحقیق حاضر برای تعیین پایایی پرسشنامه سلامت روان از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۸۳۶ گردید که بیانگر ضریب پایایی مطلوب پرسشنامه یاد شده می‌باشد.

یافته‌ها

جدول ۱: توزیع افراد نمونه بر اساس میزان اعتیاد به اینترنت در

دانش آموزان

گروه	فراوانی	درصد
غیر معتاد	۱۳۱	۵۹/۹
مستعد اعتیاد به اینترنت	۱۶	۷/۵
اعتیاد به اینترنت متوسط	۶۱	۲۸/۸
اعتیاد به اینترنت شدید	۸	۳/۸
کل	۲۱۶	۱۰۰

نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که میانگین سنی دختران شرکت کننده در مطالعه ۱۶/۴ بود، بیشترین میزان سن در بین نمونه‌های پژوهش ۱۸ و کمترین سن ۱۴ بود و بیش از ۴۰٪ دانش آموزان دختر درجاتی از اعتیاد به اینترنت را داشتند. فراوانی و درصد دختران غیر معتاد و معتادین به اینترنت در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول شماره ۲ بیانگر میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره آزمودنی‌ها در متغیرهای سلامت روان دختران معتاد و غیر معتاد به اینترنت می‌باشد.

جدول شماره ۲: میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره آزمودنی‌ها در متغیرهای سلامت روان اعتیاد به اینترنت مربوط به دانش آموزان دختر

متغیر	شاخص آماری	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	تعداد
سلامت روان	عادی	۴۱/۵۶	۱۳/۳۳	۳۹/۱۳	۴۳	۱۲۷
	مستعد اعتیاد به اینترنت	۴۵/۹۳	۱۲/۳۷	۳۹/۵۸	۵۲	۱۶
	اعتیاد به اینترنت متوسط	۴۹/۴۴	۱۲/۷۸	۴۵/۸۱	۵۳	۶۱
	اعتیاد به اینترنت شدید	۵۴	۱/۰۶	۴۵	۶۲	۸
نشازگان جسمی	عادی	۱۰/۳۸	۴/۹۶	۹	۱۱	۱۲۷
	مستعد اعتیاد به اینترنت	۱۱/۳۱	۳/۴۳	۹	۱۳	۱۶
	اعتیاد به اینترنت متوسط	۱۱/۷۷	۲/۹۲	۱۰	۱۲	۶۱
	اعتیاد به اینترنت شدید	۱۴/۵	۱/۶۰	۱۱	۱۷	۸
اضطراب	عادی	۱۰/۴۸	۵/۱۳	۹	۱۱	۱۲۷
	مستعد اعتیاد به اینترنت	۱۳/۹۳	۶/۰۷	۱۱	۱۶	۱۶
	اعتیاد به اینترنت متوسط	۱۳/۳۴	۴/۱۹	۱۲	۱۴	۶۱
	اعتیاد به اینترنت شدید	۱۰	۴/۴۶	۶	۱۳	۸
کارکرد اجتماعی	عادی	۱۲/۹۶	۴/۷۸	۱۲	۱۳	۱۲۷
	مستعد اعتیاد به اینترنت	۱۳/۰۶	۴/۷۶	۱۰	۱۵	۱۶
	اعتیاد به اینترنت متوسط	۱۴/۱۱	۳/۱۹	۱۳	۱۵	۶۱
	اعتیاد به اینترنت شدید	۱۵/۵۰	۴/۸۱	۱۲	۱۸	۸
افسردگی	عادی	۷/۷۳	۵/۵۳	۶	۸	۱۲۷
	مستعد اعتیاد به اینترنت	۷/۶۲	۷/۰۸	۴	۱۰	۱۶
	اعتیاد به اینترنت متوسط	۹/۲۴	۶/۵۷	۷	۱۰	۶۱
	اعتیاد به اینترنت شدید	۱۴	۵/۳۴	۹	۱۸	۸

نتایج آزمون مانوا نشان داد که بین دانش‌آموزان دختر معتاد به اینترنت و عادی از لحاظ سلامت روان تفاوت معنی‌دار است ($F=6/11, P=0/03$). به عبارت دیگر، دانش‌آموزان دختر معتاد به اینترنت سلامت روانی کمتری داشتند. از طرفی میزان تأثیر یا تفاوت برابر با ۰/۸۶ بود و یا به عبارت دیگر ۸۶ درصد تفاوت‌های فردی در نمرات

سلامت روان مربوط به اعتیاد به اینترنت بود. همچنین نتایج آزمون شفه نشان داد بین دانش‌آموزان دختر عادی و دانش‌آموزان دارای اعتیاد متوسط به اینترنت و دانش‌آموزان با اعتیاد شدید به اینترنت در میزان سلامت روان تفاوت معنی‌داری وجود داشت، به عبارت دیگر دانش‌آموزان دختر معتاد به اینترنت در سطح متوسط و

لحاظ یکی از متغیرهای وابسته (مؤلفه‌های سلامت روان) تفاوت معنی‌دار وجود داشت ($p < 0/0001$ و $F=5/51$) برای پی بردن به تفاوت، نتایج حاصل از تحلیل واریانس یک متغیری در متن مانوا در جدول ۴ ارائه شده است.

شدید از میزان سلامت روان کمتری برخوردارند ولی در سایر گروه‌ها تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. در جدول ۳، سطوح معنی‌داری همه آزمون‌ها بیانگر آن هستند که بین دانش‌آموزان دختر معتاد به اینترنت و عادی حداقل از

جدول ۳: نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا) روی نمرات مؤلفه‌های سلامت روان دانش‌آموزان دختر معتاد به اینترنت و عادی.

نام آزمون	مقدار	Df فرضیه	Df خطا	f	سطح معنی داری p	مجذور اتا	توان آزمون
آزمون اثر پیلاپی	۰/۲۷۹	۱۲	۶۲۱	۵/۳۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۹۳	۱/۰۰۰
آزمون لامبدای ویلکیز	۰/۷۳۸	۱۲	۵۴۲	۵/۵۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۹۶	۱/۰۰۰
آزمون بزرگترین ریشه روی	۰/۲۳۷	۴	۲۰۷	۱۲/۲۴	۰/۰۰۰۱	۰/۰۱۹	۱/۰۰۰

جدول ۴: نتایج تحلیل واریانس یک متغیری در متن مانوا روی مؤلفه‌های سلامت روان دانش‌آموزان دختر معتاد به اینترنت و عادی

متغیرها	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	f	سطح معنی داری p	مجذور اتا	توان آزمون
نشانگان جسمی	۱۸۳/۶۶	۳	۶۱/۲۲	۳/۳۲	۰/۰۲	۰/۰۴۶	۰/۷۵۳
اضطراب	۴۴۹/۹۸	۳	۱۴۹/۹۹	۶/۲۸	۰/۰۰۰۱	۰/۰۸۳	۰/۹۶۴
اختلال در عملکرد اجتماعی	۹۲/۷۸	۳	۳۰/۹۲	۱/۶۰	۰/۱۸۸	۰/۰۲۳	۰/۴۱۹
افسردگی	۳۶۰/۷۵	۳	۱۲۰/۲۵	۳/۳۷	۰/۰۱۹	۰/۰۴۶	۰/۷۵۹

بحث

همانگ و همسو می‌باشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت از دلایل هماهنگی پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهشی گذشته بر اساس پژوهش‌های بال (۲۰۰۸)، فرارو و همکاران (۲۰۰۷)، میر کرک و همکاران (۲۰۰۶)، بیان این نکته می‌باشد که استفاده بیش از اندازه از اینترنت باعث اعتیاد به اینترنت گشته و دانش‌آموزان یا سایر گروه‌های معتاد به اینترنت نسبت به افراد عادی، دارای نقص در روابط اجتماعی بوده به همین دلیل کاهش مهارت‌های اجتماعی آنان را در بر خواهد داشت. محققان اظهار می‌دارد که اعتیاد اینترنتی، انسانها را به افرادی متروک و رها شده تبدیل کرده و بر روابط اجتماعی آنان تأثیر می‌گذارد. بهره‌وری و بازدهی کاری کسانی که استفاده بیش از حد از اینترنت می‌کنند پایین می‌آید. این افراد با تأخیر به محل کار می‌آیند و دچار کم کاری

در این مطالعه با توجه به اهداف تحقیق، محققان به بررسی تاثیر سطوح مختلف استفاده از اینترنت سلامت روان دانش‌آموزان دختر شهرستان دزفول پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که بیش از ۴۰٪ نمونه‌های پژوهش دارای درجاتی از اعتیاد به اینترنت بودند و همانطور که در نتایج مشاهده می‌شود بین دانش‌آموزان دختر معتاد به اینترنت و عادی از لحاظ سلامت روان تفاوت معنی‌دار وجود داشت ($F=4/97$ و $p < 0/0001$). بنابراین هرچه میزان سلامت روان دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه افزایش می‌یابد به همان اندازه اعتیاد به اینترنت آنان کاهش می‌یابد. نتایج حاصل از این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های بال (۲۰۰۸) (۱۷)، فرارو و همکاران (۲۰۰۷) (۱۸)، میر کرک و همکاران (۲۰۰۶) (۱۹)

نقل از موری بیان می کند، فرد سالم از ساختار روانی خودش آگاهی لازم را دارد. همچنین در عین اینکه بین نیازهای مختلفی تعارضی ندارد، از انواع نیازها نیز به نحو مقتضی استفاده می کند. در انسان سالم بهنجار بین من برتر و من آرمانی فاصله زیادی وجود ندارد. همچنین عقیده دارد که انسان سالم ابتدا نهاد، سپس من برتر و آنگاه من؛ به ترتیب نقش عمده را در کنترل رفتار ایفا می کنند و با نظارت خردمندانه من و مواظبت من برتر تکانه های نهاد به صورت قابل قبول ارضاء می شوند. به عقیده موری تمام انسان ها با شدت و ضعف متفاوت دچار عقده هستند اما فقط عقده های افراطی و شدید، موجب نابهنجاری و بیماری می شوند. موری معتقد است که تخیل و خلاقیت قوی ترین ویژگی سلامت روانی است (۲۶). بنابراین طبق نظریه موری افرادی که یاد نگرفته اند چگونه تکانه های نهاد را زیر نظر من و من برتر کنترل کنند امکان ابتلا به اعتیاد به اینترنت در آنان بیشتر است به نوعی می توان گفت افرادی که سلامت روان پایین تری دارند زمینه ابتلا به اعتیاد به اینترنت در آنان بیشتر است به عبارت دیگر سلامت روان پایین پیش بینی برای اعتیاد به اینترنت می باشد.

نتایج مطالعه نشان داد هرچه اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان شدیدتر باشد نشانگان جسمانی بیشتری در آنان دیده خواهد شد. همچنین هرچه اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان شدیدتر باشد اضطراب و اختلال خواب در آنان بیشتر است. میرزائیان، باعزت، خاکپور (۱۳۹۰) (۲۷)، (هامبورگر، ۲۰۰۳) (۲۸) دریافتند که حتی گذران ساعت کمی در اینترنت باعث افزایش احساس تنهایی و افسردگی می گردد، افرادی که از اینترنت برای ساعت های متمادی استفاده می کنند دچار کمردرد، سردرد، خستگی عضلانی، سوزش چشم می گردند. افرادی که دچار اعتیاد به اینترنت هستند ساعت خواب کمتری دارند به همین دلیل دچار اضطراب و اختلال خواب بیشتری نسبت به دانش آموزان عادی هستند که این یافته ها نیز با تحقیقات گذشته همسو می باشد.

می شوند. همچنین افرادی که معتاد به گپ زدن اینترنتی می شوند معمولاً روابط مجازی را جایگزین روابط واقعی کرده و بر مهارت های اجتماعی آنان تأثیر می گذارد. دوستی اینترنتی خیلی سریع اهمیت و جایگاه روابط خانوادگی و دوستان قدیمی را می گیرد، استفاده مرضی از اینترنت باعث کاهش ساعت خواب گردیده و موجب اضطراب و اختلال خواب می گردد، این افراد از سلامت روان پایین تری برخوردار بوده، مشکلات تحصیلی و اجتماعی بیشتری داشته و عزت نفس کمتری دارند (۲۰). افرادی همچون یونگ و سایر روانشناسان معتقدند که زیاده روی در استفاده از اینترنت می تواند برای سلامت فکری و فیزیکی شخص خطرناک باشد. اعتیاد به اینترنت، کارکرد انطباقی شخص را مختل می کند. اگر شخصی به اینترنت معتاد شود کارکردهای وی غیر انطباقی می شوند. محققان می گویند نوجوانانی که زمان زیادی را صرف اینترنت می کنند بیشتر در معرض خطر ابتلا به مشکلات سلامت روان از جمله افسردگی قرار دارند که نتایج این پژوهش ها با یافته های این تحقیق همسو می باشد. سلامت روانی در دانش آموزان دختر معتاد به اینترنت کمتر از دانش آموزان عادی است.

همانطور که در یافته ها مشاهده می شود بین دانش آموزان دختر معتاد به اینترنت و عادی از لحاظ سلامت روان تفاوت معنی دار وجود داشت، به عبارت دیگر هرچه اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان شدیدتر باشد سلامت روان آنان کمتر خواهد بود. نتایج حاصل از این پژوهش با یافته های پژوهش های اسکونما و همکاران (۲۰۱۰) (۲۱)، بنیارد، نیمز، گریفیث (۲۰۰۵) (۲۲)، سز (۲۰۰۳) (۲۳)، کاپلان (۲۰۰۷) (۲۴)، همسو می باشد. نتایج نشان داده که استفاده زیاد از اینترنت و محیط های مجازی می تواند با کاهش سلامت روان مرتبط باشد و با مطالعات ناستی زاده (۱۳۸۹) (۲۵)، که نشان داد سلامت عمومی کاربران معتاد به اینترنت خصوصاً در زیر مقیاس های اضطراب و افسردگی نسبت به کاربران عادی در معرض خطر بیشتری خواهد بود همسو می باشد. سیدمحمدی در کتاب خود به

اطلاعات مساعدت نمودند و کلیه دانش‌آموزانی که در اجرای پژوهش همکاری نمودند، تقدیم می‌دارند. در پایان نیز قابل ذکر است که این طرح حاصل پایان نامه خانم لیلا شادور دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی اهواز با کد ۱۵۰۱۶۱۵۰۲۷ می‌باشد.

منابع

1. Sadeghian E, Heidarian pour A. [Determination of mental health and related stressors in student of Hamadan medical university]. The Hayat official scientific quarterly publication of the School of Nursing & Midwifery 2009;15(1):71-81. (Persian)
2. Mangrulkar L, Cheryl Vince Wh, Marc P. Life skills approach to child and adolescent healthy human development. Pan American Health Organization, Division of Health Promotion and Protection, Family Health and Population Program, Adolescent Health Unit, 2001; (6-10).
3. Hosseini SH, Moosavi SE, RezaZadeh H. Assessment of mental health in students of junior high schools in the city of Sari, Iran. Journal of Fundamentals of Mental Health 2003;5(19-20):92-9.
4. Eslami A, Shojaiezadeh D, Kamali P, Gobaribanab B, Bateni A. [Assessment of depression and its relation with individual attitude to religion in Slamshar students]. Teb and Tazkie Journal 1999; 34:29-34. (Persian)
5. Yang CK, Choe BM, Baity M, Lee JH, Cho JS. SCL-90-R and 16PF profiles of senior high school students with excessive internet use. Can J Psychiatry 2005;50(7):407-14.
6. Yang M. Globalization and mental health status in Taiwan. International Medical Journal 2004; 11:203-11
7. Soule L, Wayne S, Betty A. Exploring internet addiction: demographic characteristic and stereotypes of heavy internet users. Journal of Computer Information Systems (2003); 44 (1): 64.
8. Nadery poor F. Loneliness and public health responsibilities related to Internet

بسیر و کیسلر (۲۰۰۲) (۲۹)، در یافته‌هایشان نشان دادند که هر چه فرد وابستگی بیشتری به اینترنت داشته باشد درجه افسردگی بیشتر و کارکرد اجتماعی پایین‌تری دارد که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشد. کائو و همکاران (۲۰۰۷) (۳۰)، کیم و همکاران (۲۰۰۶) (۳۱)، ین، کوک، یانگ (۲۰۰۷) (۳۲) در یافته‌هایشان نشان دادند که میزان افسردگی، اضطراب و افکار خودکشی، بیش فعالی، ترس اجتماعی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت از دانش‌آموزان عادی بیشتر است که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشد.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه حاکی از احتمال شیوع بالای اختلال روانی و اعتیاد به اینترنت در بین دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهردزفول بود، چراکه بیش از ۴۰٪ نمونه‌های پژوهش دارای درجاتی از اعتیاد به اینترنت بودند و در این میان هم نتایج نشان داد که این جمعیت مستعد اختلال روانی بودند. لذا این نتایج بسیار قابل توجه بوده و توجه بیش از پیش مسئولین و محققین را در این زمینه طلب می‌کند تا با تغییر عوامل شناخته شده مؤثر بر وضعیت سلامت روانی از جمله اعتیاد دختران به اینترنت نسبت به بهبود وضعیت اقدام کنند. در نهایت اگر بخواهیم با رویکرد اجتماعی به این مشکل نگاه کنیم می‌بایست ضمن فراهم کردن امکان مشاوره، پیشگیری و درمان این افراد، شرایط حاکم بر محیط‌های آموزشی جامعه را به وسیله ارگان‌های ذیربط به نوعی تغییر دهیم که نهایتاً باعث بروز مشکلات روانی در افراد نشود، بلکه آنان را در مقابل بروز چنین اختلالاتی محافظت نماید.

تقدیر و تشکر

پژوهشگران مراتب تقدیر و تشکر خود را از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اهواز، ریاست و معاونین محترم اداره آموزش و پرورش دزفول، مدیران گرامی و معاونین محترم مدارس مقطع متوسطه شهرستان دزفول، که در جمع‌آوری

- technology to their intention to use emerging educational Technology in traditional classrooms. [Dissertation] [Nova southeastern university]; 2008, Pages:142, AAT 3297720.
18. Ferraro G, Caci, B, Antonella D'Amico, Di Blasi M. Internet Addiction [Internet]. Palermo: Dipartimento di Psicologia, Universita degli Studi di Palermo; 2007[No date] Italy.
  19. Meerkerk M, Gert J, m Regina J, Van Den Eijnden , Henk F. Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescevits computers . Human Behavior 2006;(1): 95-103.
  20. Akhavan Behbahany A. Internet addiction, modern Disease [Internet]. Mashhad: [Cried 2011January24]. Available from: www.torbatgam.com. (Persian)
  21. Lam LT, Peng ZW. Effect of pathological use of the internet on adolescent mental health: a prospective study. Arch Pediatr Adolesc Med 2010;164(10):901-6.
  22. Banyard B, Niemz K, Griffiths M. Prevalence of Pathological Internet Use among University Students and Correlations with Self-Esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibitio Psychology Division. Nottingham Trent University. Nottingham, United Kingdom. 2005;1: 59-65.
  23. Seth A. The internet, addiction or hobby. Ltd. Active Karma Ventures Pvt. 2003; 1:11
  24. Caplan SE. Relations among loneliness, social anxiety, and problematic Internet use. Cyberpsychol Behav 2007;10(2):234-42.
  25. Nastizadeh N. Relationship between general health Internet addiction. Physician East Journal 2010; 11 (1), 57-63. (Persian)
  26. Seyed Mohammadi Y. Personality Psychology. Tehran: Published by Samt; 2008. (Persian)
  - addiction in girls high school in Ahvaz [dissertation]. [Ahvaz]: University of Azad Ahvaz; 2011:88. (Persian)
  9. Shikhy G. Internet addiction, its causes and consequences [Internet]. Azarbayjan: cited 2011[updated 2014 November 13]. Available from: www.torbatgam.com. (Persian)
  10. Grohol J. internet Addiction guide. [Internet]. Cited March 2003 [online]. from the World Wide Web: http://www.psychcentral.com/netaddictio n/.
  11. Young K.S. psychology of computer use: a case that breaks the stereo type. Psychology Reports 1996; 79: 899-902
  12. Widyanto L, Griffiths M, Vivienne B. "A psychometric comparison of the Internet Addiction Test, the Internet-Related Problem Scale, and self-diagnosis." Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking 2011; 14(3): 141-149.
  13. Goldberg P, Hiller V. A scaled version of the General Health Questionnaire. Psychological Medicine 1997; 9:139-145.
  14. Taghavy M. Validity and reliability of the questionnaire General Health (GHQ). Journal of Psychology 2001; 5(4):391-398. (Persian)
  15. Haghhighy J, Zarei A, SHokrkon H, SHaheny yeylagh M. Compare the basic needs, creative, personality traits and mental health of artists each of the fields of poetry and literature, music and visual arts with non-artist show at the city of Ahvaz. Journal of Behavioral Sciences and, Psychology Chamran University 2003,11(1):129-130.(Persian)
  16. Valizadeh R. The effect of 8 weeks of aerobic training on the mental health of boy Student Chamran University. [Dissertation] [Ahvaz]: University College Chamran;2005. (Persian)
  17. Ball M. An empirical investigation of the contribution of computer self-efficacy, computer anxiety and instructors experience with the use of

30. Cao F, sulolin T, Gao X. The Relationship between impulsivity and internet addiction in a sample of Chinese doles dent. *Eur psychiatry* 2007; 22:466-471.
31. Kim K , Ryu E, Chon M, Yeun E, Choi S, Seo J, et al. Internet addiction: A questionnaire survey . *Int J Nurs stud* 2006; 43(2): 185-92.
32. Yen J, Koc C, Wu H, Yang M. The comorbid psychiatric symptoms of Internet addiction: attention deficit and hyperactivity disorder (ADHD), depression, social phobia, and hostility. *J Adolesc Health* 2007; 41(1), 93-98.
27. Mirzaeean B, Baazat F, Khakpour N. Internet addiction among college students and its impact on mental health. *Journal of Science Education, Information and Communication Technologies in Education* 2011; (1): 141 - 162. (Persian)
28. Amichai-Hamburger Y, Elisheva B. Loneliness and Internet use. *Computers in Human Behavior* 2003; 19(1): 71-80.
29. Bessière K, Kiesler S, Kraut R, and Boneva B. Effects of Internet Use and Social Resources on Changes in Depression. Carnegie Mellon University, Thesis; 2002. Available in http://www.ee.oulu.fi/~vassilis/courses/socialweb10F/reading_material/11/bessiere.pdf

Archive of SID

Cite this article as:

Shadvar L, Pasha R. Comparative Evaluation of Mental Health in Female Internet Addict or Non-addict High School Students in Dezful. *Sadra Med Sci J* 2015; 3(2): 119-130.